

RITUAL

PENTRU PRUNCII ȘCOLARI DIN ȘCOALELE
:: ELEMENTARE POPORALE. ::

De

TIT BUD

vicarul Maramureșului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu concesiunea Preaven. guvern diecezan.

Prețul 40 fl

Szamosujvár.

Editura tipografiei diecezane.

1910.

RITUAL

205

PENTRU PRUNCII ȘCOLARI DIN ȘCOALELE
:: ELEMENTARE POPORALE. ::

De

TIT BUD

BCU Cluj / General University Library Cluj
vicarul Maramureșului

Cu concesiunea Preaven. guvern diecezan.

Prețul 40 fl.

Szamosujvár.

Editura tipografiei diecezane.

1910.

143641

Dreptul de retipărire este reținut.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prefața

In planul de învățământ strădat pentru școlile populare confesionale din dieceza Gherlei se dispune: cumcă dimpreună cu propunerea Catechismului să se esplice elevilor după clase și înșămătatea sărbătorilor, a sfintelor sacrameinte și a servirilor sacre șcl.; apoi se dispune, ca să se propună pre scurt *istoria creștinismului* și în-deosebi *istoria Creștinărei Românilor* Cluj

Docenții, ca atari au manualele de lipsă, cari le pot folosi la propunere, cum este *Ritualul* POD. I. Boroșiu.

Insă nu avem *Ritual* întocmit pentru elevii din școalele populare, din care cele esplicate prin docenți să le poată și învăța.

Drept aceea am prelucrat pentru pruncii școlari acest „*Ritual*,” de care se vor putea folosi docenții la propunerea Catechismului, și am speranță, cumcă le va ușura propunerea.

Aceste le-am însemnat în prefața edițiunei întâie a manualului acestuia, cătră cari adaug, cumcă mai ales acum avem datorința cea mai mare a deștepta pre pruncii școlari la cunoaș-terea ceremonielor sfinte, ca astfel să creștem din

dânșii creștini pii și zelozi luptători pentru instituțiile sfintei noastre biserici catolice.

Insemn deodată, cumcă edițiunea aceasta este coreasă și parte și amplificată după îndrumările date de Preav. Conzistor Metropolitan din Blaj în 1889. (ședința conzistorială din 30 Iuliu 1889 cu subscrierea Ioan Vancea metropolit),

Satu-Șugatag, anul Domnului 1894.

Autorul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Introducere.

Despre cultul (serviul) dumnezeesc în genere.

§. 1. *Ce înțelegem în genere sub cultul — serviul — dumnezeesc?*

Sub serviul Dumnezeesc înțelegem aceea onoare (cinste) adecă adorare — închinare — internă, seau esternă, care se cuvine singur lui Dumnezeu ca la ființa supremă preainaltă — ca la ziditorul și Domnul nostru.

§. 2. *Cum se împarte cultul — serviul — Dumnezeesc.*

Serviul Dumnezeesc se împărțește în serviul intern — din lăuntru, — și estern — din afară, — pentrucă omul stând din doauă părți, adecă din suflet și din trup, trebuie ca din afară cu trupul, iar din lăuntru cu sufletul să servească lui Dumnezeu.

§. 3. *Unde ni-se propune învățătura despre serviul Dumnezeesc intern și estern?*

Învățătura despre serviul intern dumnezeesc ni-se propune în Catechism. iar despre serviul estern ne învață Ritualul, în care se cuprind es-plicările servirilor sacre.

Despre cultul (serviul) estern dumnezeesc.

§. 4. *Ce înțelegem sub cultul estern dumnezeesc?*

Sub cultul estern Dumnezeesc înțelegem acele fapte, prin cari simțirile din lăuntru se arată și din afară. Dacă faptele acește se întâmplă după oare careva reguli, le numim ceremoniă — rit.

§. 5. *Poruncit-a Dumnezeu ca să servim lui și prin serviciu estern?*

Dumnezeu a poruncit, cumcă preamărirea lui și mulțămita cătră Dânsul precum și rugățiunile noastre să le facem sau cu cuvinte, sau cu fapte și cu oare-care ceremonie.

§. 6 *Unde se află urmele acestei porunci?*

In testamentul vechiu, din care cunoaștem jertfele lui Avel, jertfa lui Noe după potop, jertfele lui Avraam, Isac și Iacob; iar Moise a scris carte întreagă despre rânduețele — ceremoniile, Dumnezești. — Profetul David a rânduit serviciul solemn Dumnezeesc, care s'a și ținut în biserica cea frumoasă zidită de Solomom în Ierusalim.

§. 7. *Intăritu-s'a aceasta poruncă și în testamentul nou?*

Așa este. Aceasta poruncă ne-a lasat'o însuși Dumnezeu nostru Isus Christos zicând: că nu a venit în lume să strice legea, ci să o plinească.

§ 8. *De lipsă este serviciul Dumnezeesc?*

Este de lipsă pentrucă:

a) natura omului este așa, că simțămintele sale nu le poate ținea ascunse în inima sa, ci în ceva mod voește a le arăta acele și din afară.

b) pentrucă semnele din afară pătrund inima omului și nu se pot uita, și aceasta se întâmplă mai ales la serviciul dumnezeesc, unde cântările, ceremoniile și decorațiunea, înfrumșetarea bisericii servesc pentru deșteptarea sufletului și astfel prin serviciul estern se face îndemnare la serviciul intern.

c) pentrucă cei ce iau parte la serviciul estern se împărtășesc în darul lui Dumnezeu.

§. 9. *Cum se împarte învățătura despre serviciul estern dumnezeesc?*

Se împarte în patru părți adecă:

1. Despre locurile sfinte.
2. Despre recuizitele — uneltele sfinte.
3. Despre timpul sacru și
4. Despre lucrurile sfinte și sfințitoare.

CAP I.

Despre locurile sfinte.

Biserica.

§ 10. *Este ceva loc anume rânduit pentru serviciul estern Dumnezeesc?*

Este biserica, căci deși pre Dumnezeu ca pre atot știutorul și atot văzătorul îl putem onora ori și unde, totuși în toate timpurile s'au rânduit spre aceasta anumite locuri, cari s'au ținut în deosebită onoare, — aceste sunt sfintele biserici.

§. 11. *Poruncit-a Dumnezeu ca biserica să se țină sfântă ca casa lui Dumnezeu?*

Așa este, pentrucă Isus Christos ca prunc a fost dus și arătat lui Dumnezeu în biserică, și când a fost de 12 ani a petrecut trei zile în biserică: după aceea în tot anul a mers la paști la biserica din Ierusalim și s'a rugat acolo petrecând cu plăcere în dânsa.

A poruncit să se onoreze biserica, scoțind din dânsa pre cei ce vindeau oi și boi, și pre schimbătorii de bani.

§. 12. *Avut-au creștinii tot-deauna biserici cum sunt acuma?*

Ba nu, căci creștinii cei de întâiu se adunau în peșteri, pivnițe, catacombe, sau cripte, locuri săpate sub pământ, unde se înmormântau creștinii cei dintâiu și se servea în acele sfânta liturgie de frica păgânilor, carii nu iertau a se servi publice lui Dumnezeu, drept aceea creștinii cei de întâiu se adunau în acele locuri noaptea și des dimineața.

§. 13. *Cum trebuie să se poarte creștinii față de Biserici, și în Biserici?*

Cu cea mai mare onoare, pentrucă Biserica este casa lui Dumnezeu, poarta raiului, în care Dumnezeu tot-deauna e de față.

1. *Părțile dinafară ale bisericii.*

§. 14. *Ce vedem dinafară pre fie-care biserică?*

Pre biserică se arată și dinafară, că aceea e rânduită pentru lauda lui Dumnezeu. Pre turnul

ei, care se ridică în sus către patria cea cerească strălucește semnul mântuirii noastre, sfânta Cruce.

În turnul unor biserici este și orologiu, care așezat fiind în înălțime se vede mai bine, și ne aduce aminte că în lume toate sunt trecătoare și cumcă cu toată oara suntem mai aproape de mormânt.

Acolo sunt așezate și clopotele, prin cari credincioșii se chiamă la cultul dumnezeesc.

II. Părțile din lăuntru ale bisericii.

§. 15. *Cari sunt părțile din lăuntru a bisericii?*

Părțile mai de frunte din lăuntru ale bisericii sunt aceste:

- a) Tinda și biserica muierilor.
- b) Naia, sau biserica bărbaților.
- c) Sanctuariul, sau precum se zice altarul.

§. 16. *Dintre aceste, care este partea cea mai însemnată a bisericii.*

Sanctuariul.

§. 17. *Ce se află încă în biserică?*

Iconostasul, Altariul, Tabernaculul, Proscomedierul, Amvonul.

§. 18. *Ce este iconostasul?*

Iconostasul este pârtelele despărțitor a bisericii bărbaților de către sanctuar (*altar*) înfrumusețat cu icoane și provăzut cu trei uși.

§. 19. *Ce trebuie să știm despre s. Altar.*

Cumcă fie-care popor, care aduce ceva jertfă are și altar. Știm din testamentul vechiu, cumcă

patriarhii Noe, Avram, și Moise au ridicat altar lui Dumnezeu, știm și aceea, cumcă și păgânii au avut și au altare.

§. 20. *Pentru ce au altarele formă lungăreață ca mormintele?*

Pentru că în timpurile vechi creștinii făceau sfintele slujiri — serviri — în catacumbe, pre mormintele sfinților martiri.

În aducerea aminte de aceasta și acum numai pre altar e ertat a servi.

Iară dacă altarul are formă de masă, cum sunt în bisericile cele vechi, înseamnă masa pre care a sevârșit Isus cina cea de pre urmă.

În altar sunt așezate moaștele (oasele) sfinților martiri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

§. 21. *Ce se află încă pre altar?*

După rânduiala mai marilor bisericei pre fie-care altar trebuie să fie una cruciță și baremi doauă lumini.

§. 22. *Ce este tabernaculul?*

Tabernaculul este sicriul acela înșchis aflător pre altar, în care se ține s. Cuminecătura, din care în caz de lipsă preotul duce la cei morboși, carii nu pot veni a se cuminecă în biserică.

§. 23. *Ce este Proscomedierul?*

Proscomedierul este măsuța așezată în partea stângă a sanctuarului, altarului, care se numește și masa punerii înainte menită pentru pregătirea celor sfinte.

§. 24 *Ce este amvonul?*

Amvonul este locul de unde predică preotul; în cele mai multe biserici este așezat în partea de câtră meazănoapte a bisericii. Din acela și de pre acela vestește preotul cuvântul lui Dumnezeu.

§ 25. *Ce luăm seamă încă la unele biserici?*

Luăm seamă, cumcă acele au choruri zidite sub turn.

§ 26. *Spre ce folos sunt chorurile?*

În timpurile de acum se folosesc mai ales pentru tinerimea școlară, care acolo cântă sub sfânta liturgie.

§. 27. *Afară de biserică sunt încă și alte locuri sacre sau binecuvântate?*

Sunt cimiteriile.

§. 28. *Ce este cimiterul?*

Cimiterul este locul păcei, unde în sperarea învierii sunt depuse osămintele credincioșilor.

În mijlocul cimiterului este așezată una cruce în semnul, că precum Christos a murit și a înviat, așa și cei morți vor învia; pentru aceea trebuie să onorăm și cimiteriile.

C A P II.

Despre recuisitele sacre.

§ 29. *Ce înțălegem sub recuisite — unelte — sacre bisericesti?*

Sub recuisitele sacre bisericesti înțălegem toate acele obiecte și inștruminte, cu cari se folosește sf. biserică la ceremoniile sacre.

§. 30. *Cari sunt acele?*

Sunt următoarele: vestmintele (ornatele) sacre, vasele sacre, uneltele deosebite menite pentru biserică și cărțile bisericesti.

1. Despre ornatele — vestmintele bisericesti.

§. 31 *Pentru ce se folosesc la serviciul dumnezeesc ornate deosebite?*

Pentru ca serviciul sacru să se poată săvârși cu toată onoarea cuvenită lui Dumnezeu și să se poată deosebi de alte lucruri lumești.

§. 32. *Cari sunt vestmintele folosite la serviciile sacre?*

Sunt deosebite, folosite anume la ș. liturgie, sau și la alte serviri sacre. Sunt apoi de acele, cari le folosesc numai episcopii, preoții și diaconii.

§. 33. *Cari sunt ornatele bisericesti folosite de preoți?*

Următoarele: stichariul (alba), mânecările epitraciul, brâul, felonul.

§. 34. *Ce însemnătate au aceste?*

Stichariul întipuește cămeșa cea necusută a lui Isus Christos: mânecările întipuesc legăturile, cu cari s'au legat mâinile lui Isus Christos; epitraciul însemnă jugul Domnului și darul Spiritului sfânt ce se varsă preste credincioși prin mijlocirea preotului; brâul închipuește funia cu care fu legat Mântuitorul, iară felonul întipuește dreptatea și iubirea, care trebuie să le aibă preotul în toate faptele sale.

II. Despre vasele sacre bisericesti.

§. 35. *Ce înțelegem sub vase sacre bisericesti ?*

Sub vase sacre bisericesti înțelegem acele vase, cari se folosesc parte la sf. liturgie și la împărtășirea sfintelor sacramente, parte și la alte serviri sacre, și pentru aceea spre alte scopuri nu se pot folosi.

§. 36 *Cari sunt vasele sacre cele mai de frunte folosite la sf. liturgie ?*

Sunt următoarele: potirul, discosul, steaua, lancea și lingurița.

§. 37. *Ce însemnătate au aceste vase sacre și spre ce se folosesc ?*

Potirul întipuește mormântul lui Christos, de oarece cuprinde în sine trupul și sângele lui; discosul pre care se așază trupul lui Christos adevă s. Cuminecătura întipuește eslea, în care s'a născut Isus, sau și peatra — de pre ușa mormântului lui Isus; — steaua ce se pune pre discos însemnează steaua care s'a arătat la nașterea lui Christos magilor dela răsărit; lancea sau cuțitul, cu care se taie sfânta pâne adevă prescura întipuește sulița, cu care fu străpunsă coasta lui Christos; în urmă lingurița se folosește la cuminecarea credincioșilor cu sfântul trup și sânge a lui Christos.

III. Despre celelalte unelte menite pentru servițul divin și înfrumșățarea bisericeii.

§. 38. *Sunt și alte unelte menite pentru servițul divin și înfrumșățarea bisericeii ?*

Sunt următoarele: antimensionul, crucile, icoanele, ciborul, s. vase, cădelnița, urcioarele, clo-

poțelul, lampele, luminile, clopotele, steagurile, sau praporii și pîcsidele.

§. 39. *Ce este antimensionul?*

Antimensionul este una pânză așezată pre altar, în care sunt cusute moaștele sf. martiri, pre care se pune sf. potir.

1. Despre cruce.

§. 40. *De când se onorează sămnnul sf. cruci?*

Dela restignirea Domnului nostru Isus Christos pre cruce.

§. 41. *Cum au onorat sfinții apostoli sămnnul sfintei cruci.*

Sfântul Petru când fu judecat la moarte pre cruce, n'a voit să fie răstignit ca și Christos, ci s'a rugat să-l răstignească cu capul în jos. — Iar sf. Andrei a sărutat crucea și a zis, că se bucură, că poate muri pre cruce ca și Mântuitorul Christos.

§. 42. *Onoratu-s'a totdeauna sămnnul s. cruci?*

S'a onorat totdeauna și se onorează și acum. Crucea se pune pre coroana împăraților, o poartă pre pepturile sale episcopii și creștinii cei buni, dânsa strălucește pre turnurile bisericilor și înfrumsățază păreții caselor noastre.

2. Despre icoane.

§. 43. *Pentruce folosește biserica icoanele?*

Ca să îndemne pre creștini a onora pre sfinți și a îndemna la pietate și pre aceia cari nu știu ceti.

§. 44. *De când se folosesc icoanele?*

Icoanele se folosesc din timpurile vechi, și se află și pe mormintele creștinilor celor dintâi.

§. 45. *Cari sunt icoanele cele mai îndatinate a se ținea și picta în biserică?*

Sfânta Treime, unul Dumnezeu adevărat, Isus Christos, sfântul Spirit în chip de porumb, preacurata fecioară Maria, sfinții Ingeri, patru Evangeliști și sfinții Apostoli.

§. 46. *Sunt și icoane făcătoare de minuni?*

Așa este: sunt și icoane făcătoare de minuni.

§. 47. *Care icoană se onorează mai înadins ca făcătoare de minuni?*

Ca atare se onorează mai ales icoana Preacuratei Fecioare Maria, pentru că Maica lui Dumnezeu adese ori a întins mângâiere la cei întristați și sănătate la cei morboși.

3. Despre cibor și sf. vase.

§. 48. *Spre ce se folosește ciborul și sfintele vase?*

În cibor — care se păstrează — păzește — în tabernacul, se ține sfânta cuminecătură pentru cuminecarea celor morboși, iar în sf. vase se păstrează sf. mir și oleul folosit la botezare.

4. Despre cădelniță, clopoțele și urcioare.

§. 49. *Spre ce se folosește cădelnița, clopoțelul și urcioarele?*

Cădelnița se folosește pentru tămâiere la sf. liturgie și la alte funcțiuni sacre, în urcioare, sau

sticlute se ține vinul și apa de lipsă la sf. liturgie, iar cu clopoțelul se îndemnă creștinii la închinare la unele părți mai de frunte a sf. liturgii,

§. 50. *De când se folosesc la sfintele serviri lampele și luminile?*

Lampele și luminile se folosesc din timpurile creștinilor celor de întâiu, cari erau siliți a servi lui Dumnezeu în peșteri și catacombe.

5. Despre lampes și lumini.

§. 51. *Ce însemnătate au lampes și luminile?*

Lampele și luminile aprinse însemnează credința, care luminează, speranța, care se înalță către cer și iubirea, care arde pentru credința cea adevărată.

§. 52. *Insemnează luminile aprinse în biserică și pre Isus Christos ?*

Așa este, pentru că Isus Christos a zis, că Dânsul este lumina, pentru aceea e datină a se pune înaintea altarului o lampă aprinsă.

§ 53. *Pentru ce se folosesc în biserică mai ales lumini de ceară?*

Se folosesc lumini de ceară spre a ne îndemna, ca inimile noastre să fie curate ca și ceara strinsă de albini.

6. Despre clopote.

§. 54. *Cu ce se chiamă credincioșii la serviciile sacre?*

Cu clopotele cari sunt binecuvântate spre acel scop.

§. 55. *Cum s'au chemat creștinii cei-de întâiu la servirile sacre?*

În timpurile când au fost creștinii persecutați de păgâni se chemau prin câte un creștin anume ales, mai târziu cu baterea toacei, cum se întâmplă aceasta și acum în Vinerea mare și cum e datina și la creștinii din împărăția turcească.

§. 56. *În care timp nu e datină și este oprit a trage clopotele?*

Nu e datină a clopoti din joia mare seara, în vinerea mare și sâmbăta mare înainte de Paști, până la servirea învierii.

7. Despre steaguri sau prapori.

§. 57. *Pentru ce se folosesc în biserică steagurile sau praporii?*

Steagurile se folosesc mai ales la procesiuni și la îngropăciuni și au însemnătatea, că precum ostașii sub steagurile lor, așa și creștinii sub acele să se lupte pentru credința lor, la care i ajută Isus Christos și Preacurata Fecioara Maria.

§. 58. *Pentru ce au praporii mai ales culoare roșie?*

Pentru că culoarea roșie e semnul învingerii și însemnează învingerea creștinismului asupra păgânismului.

Despre picside.

§. 59. *Ce trebuie să știm despre picsidele folosite în biserică?*

Cumcă de acele au fost și în biserică din Ierusalim pentru adunarea banilor spre folosul bisericii, și astfel se află și în bisericile noastre,

sau întărite cătră păreții bisericeii, sau puse pre vre-o masă din biserică, ca în acele să pună creștinii darurile sale în folosul s. biserice.

IV. Despre oărțile bisericești sau liturgice.

§. 60. *Cari sunt cărțile liturgice?*

Sunt acele cărți bisericești, cari cuprind rânduielele servirilor sacre și a rugăciunilor și cântărilor sfinte.

§. 61. *Cari sunt cărțile liturgice cele mai de frunte?*

Cele mai de frunte cărți liturgice sunt: Liturgierul, s. Evanghelie, Epistolarul, Orologerul și altele.

V. Despre colorile vestmintelor bisericești.

§. 62. *Ce fel de colorii au vestmintele, sau ornatele bisericești?*

După colorii vestmintele bisericești sunt: albe, roșii, violace, verzi și negre.

§. 63. *Când se folosesc vestmintele cele colorate?*

Se folosesc la toate servirile sacre afară de îngropăciuni și sfintele liturgii pentru morți.

§. 64. *Când se folosesc vestmintele cele negre?*

La sfintele liturgii pentru morți și la îngropăciuni și la alte funcțiuni de jele.

C A P III.

Despre timpul sacru.

§. 65. *Ce numim noi an bisericesc?*

An bisericesc numim cuprinsul tuturor sărbătorilor bisericești.

§. 66. *Când se începe anul bisericesc?*

Anul bisericesc se începe în 1-a Septembrie după calendarul vechiu, sau 14 Septembrie cal. nou, sau a treia zi după serbătoarea Tăierii capului s. Ioan hotezătorul.

§. 67. *Cum se împărțesc zilele timpului sacru?*

Se împărțesc în dumineci și sărbători și în zile comune.

§. 68. *Ce avem a face în zilele aceste?*

Duminecile și sărbătorile trebuie să le sărbătorim, iară în zilele comune pre lângă împlinirea lucrurilor noastre încă trebuie să ne rugăm.

§. 69. *Cum se serbează zilele de dumineci și sărbători?*

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 În două moduri: 1, prin reținerea dela lucru, și a 2, prin sfințirea serbătoarei adecă prin ascultarea s. Liturgii, prin mărturisirea păcatelor și împărtășirea cu sfânta cuminicătură, și prin împlinirea altor fapte creștinești.

§. 70. *Cum se împărțește anul bisericesc?*

Anul bisericesc e împărțit în trei perioade.

1-a a sărbătoarei Nașterii lui Christos sau a Crăciunului.

2-a a sărbătoarei învierii Domnului, sau a s. Paști.

3-a a sărbătoarei pogorîrii Spiritului sfânt, sau s. Rusale.

§. 71. *Cum se împărțesc sărbătorile?*

Sărbătorile se împărțesc în trei clase:

I. Sărbătorile Domnului.

II. Sărbătorile Preacuratei fecioare Marie.

III. Sărbătorile Sfinților.

§. 72. *De câte feluri sunt sărbătorile?*

Sărbătorile sunt mari sau împărătești, de mijloc și mici,

§. 73. *Sunt sărbători schimbătoare și neschimbătoare?*

Sunt sărbători schimbătoare, cari nu se țin în tot anul în una și aceeași zi, d. e. Paștile, Rusalile, și sunt neschimbătoare, cari se serbează în tot anul în una și aceeași ziua, d. e. Crăciunul.

I. Despre sărbătorile Domnului.

1. Sărbătorile Domnului dela Crăciun până la postul mare a Paștilor.

§. 74. *Care ziua a rânduit sf. Biserica a se serbători în locul Sâmbetei?*

În locul Sâmbetei sfânta Biserica a rânduit a se serba în toată săptămâna ziua Duminecii, pentru că Isus dumineca a înviat. (Ziua Domnului nostru Isus Christos.)

§. 75. *Afară de ziua duminecii mai sunt încă și alte sărbători ale Domnului?*

Afară de Duminecă sunt și alte sărbători ale Domnului, adică acele sărbători, cari ne aduc aminte vieța cea de pre pământ a Mântuitorului nostru Isus Christos.

§. 76. *Cum se numește sărbătoarea rânduită întru amintirea nașterii lui Christos?*

Se numește sărbătoarea nașterii Domnului nostru Isus Christos, sau Crăciunul.

§. 77. *Cum trebuie să ne pregătim noi la sărbătoarea Crăciunului?*

Cu post și rugăciuni.

§. 78. *Cum numim noi postul acesta?*

Îl numim postul Crăciunului.

§. 79. *Când se începe și până când ține postul Crăciunului?*

Postul Crăciunului se începe în ziua sf. apostol Filip adeca 14 Novembrie calendar vechiu, sau 27 Novembrie calendar nou și ține până în ziua Crăciunului.

§. 80. *Cum trebuie a serbători ziua înainte de Crăciun.*

După rânduiala Sfintei biserici în ziua dinainte de Crăciun trebuie să ajunăm, pentru aceea ziua aceasta se numește ajunul Crăciunului.

§. 81. *Ce însemnătate are serbătoarea Nașterii Domnului nostru Isus Christos sau Crăciunul?*

Serbătoarea aceasta este rânduită întru aducerea aminte a nașterii Domnului nostru Isus Christos în Vifleimul Judeei.

§. 82. *Ce însemnătate are serbătoarea Tăierii împrejur cea după trup a Domnului nostru Isus Christos, sau Anul nou?*

Aceasta serbătoare se serbează a opta zi după serbătoarea Crăciunului întru amintirea tăierii împrejur a Mântuitorului nostru Isus Christos.

§. 83. *A cui amintire se face încă tot în aceea zi?*

A Sfântului și marelui Vasiliu, pentru aceea se numește aceea serbătoare, și ziua de s. Vasiliu.

§. 84. *Care serbătoare urmează a cincea zi după s. Vasiliu?*

Serbătoarea botezului Domnului nostru Isus Christos sau Boboteaza.

§. 85. *Ce însemnătate are această serbătoare?*

Aceasta sărbătoare se ține întru aducerea aminte a botezului Domnului nostru Isus Christos luat dela s. Ioan în apa Iordanului.

§. 86. *Are această serbătoare ajun?*

Așa este, în preziua serbătoarei botezului Domnului este rânduit ajun.

§. 87. *Unde a dus Preacurata Mariă pre pruncul Isus când a fost de 40 de zile?*

În biserica din Ierusalim ca să-l arete lui Dumnezeu.

§. 88. *Cum se numește serbătoarea rânduită întru amintirea acestei întâmplări?*

Se numește serbătoarea Intâmpinării Domnului (stretenia, ziua cu luminile.)

§. 89. *Ce este de însemnat despre serbătoarea aceasta?*

Este de însemnat, cumcă pre Isus pruncul în aceea ziuă în biserica din Ierusalim l'a luat în brațele sale sfântul și dreptul Simeon.

§. 90. *Ducu-se și acum pruncii la biserică când sunt de 40 de zile?*

Așa este: Mamele duc și acum pruncii la biserică când sunt de 40 de zile, adecă la 6 septămâni, și aceasta se numește molitvă, sau rugăciune asupra pruncului.

2. Sfintele păsime. — Postul mare — si sarbătorile învierii Domnului nostru Isus Christos — sfintele Paști.

§. 91. *Ce trebuie să însemnăm despre s. Păsime adecă postul cel mare?*

Trebuie să însemnăm, cumcă Mântuitorul nostru Isus Christos prin postul său de 40 de zile ni-a dat nouă exemplu ca și noi prin post să ne pregătim la ziua sfântă a învierii.

§ 92. *Spre ce scop este dară rânduit postul cel mare?*

Ca să ne pregătim cuviincios la serbătoarea sfântă a învierii:

1. prin post, / Central University Library Cluj
2. prin mărturisirea păcatelor,
3. prin petrecerea în rugăciuni și fapte bune.

§. 93. *Cât timp ține postul s. Paști, adecă postul cel mare?*

Postul s. Paști ține 7 săptămâni.

§. 94. *Cari sunt zilele cele mai însemnate în postul cel mare?*

Zile mai însemnate sunt în postul cel mare:

1. Dumineca a treia din post, când se serbează „Inchinarea sfintei Cruci.“

2. În săptămâna a cincea mercuri seara se cetește canonul s. Andreiu; iar Vineri seara tot în aceea săptămână se cetește Acatistul Născătoarei de Dumnezeu.

§. 95. *Ce trebuie să însemnăm despre Sâmbăta, din săptămâna a șesa a Postului mare?*

Cumcă în aceea ziuă se face amintire despre înviarea lui Lazar prin Isus Christos, și că în aceea ziuă e datina a se face amintiri pentru cei repausați.

§. 96. *Ce însemnătate are Dumineca Florilor?*

Cumcă Isus Christos în aceea ziuă a intrat cu mărire în Ierusalim, și poporul l'a întâmpinat cu cântări de „Osana Fiul lui David,“ și cu ramuri (crengi) verzi de arbori.

§. 97. *Dar la noi prin ce se face amintire despre primirea aceasta solemnă a lui Christos?*

Prin aceea, că preoții binecuvântă crenguțe, ramuri de Boze, (sălci — mâțișoare — stâlări de finice), și le împărțesc între poporeni.

§. 98. *Cum se numește săptămâna cea dinaintea Paștilor?*

Se numește săptămâna cea mare și a patimilor.

§. 99. *Pentru ce se numește astfel săptămâna aceea?*

Se numește astfel, pentru că în aceea săptămână s'a săvârșit fapta cea mai mare, răscumpărarea noastră prin Isus Christos, și pentru că în aceasta săptămână se face amintire de patimile Mântuitorului nostru Isus Christos.

§. 100. *Intre altele ce însemnătate are joia mare?*

În această ziuă seara se cetesc din s. Evanghelie în biserică patimile Domnului nostru Isus

Christos, ca credincioșii cunoscându-le, cu atâta mai cu mare iubire să se alipească de Christos și de învățăturile lui.

§. 101. *Ce însemnătate are Vinerea cea mare?*

Vinerea mare are însemnătatea cea mai mare, deoarece este ziua morții Domnului nostru Isus Christos, drept aceea este ziua de jele, în care nu se trag clopotele și preoții fac în biserică servițiul îngropării Mântuitorului.

§. 02. *De când se sărbătorește ziua s. Paști?*

Sărbătoarea sfințelor Paști adecă a învierii Domnului nostru Isus Christos se sărbătorește dela începutul creștinătății.

§ 103. *Ce însemnătate are sărbătoarea s. Paști?*

Sărbătoarea sfințelor Paști este rânduită întru amintirea învierii Domnului nostru Isus Christos.

§. 104. *Cu ce cuvinte se salută creștinii la Paști?*

Creștinii la Paști se salută (se închină) cu cuvintele: „Christos a înviat,” și cu răspunsul: „adevărat că a înviat.” (Corect e: „adevărat a înviat).“

§ 105 *Ce este încă de însemnat despre ziua de Paști?*

Despre ziua de Paști este încă de însemnat aceea:

1. Că în zori de zi se face la biserică servițiul învierii.

2. Cumcă la sfânta liturgie se citește evanghelia cu întrerumpere de 12 ori și cu tragerea clopotelor de 12 ori.

3. Cumcă după sfânta liturgie se binecuvântă cărnurile, pânilor de paști — paștile.

§. 106. *Cum se numește săptămâna dintâiu după Paști?*

Săptămâna dintâiu după Paști se numește săptămâna luminată.

§ 107. *Pentru-ce se numește săptămână luminată?*

Se numește săptămână luminată, pentru-că odinioară întreagă săptămâna se ținea ca și o sărbătoare legată.

§. 108. *Până când se salută creștinii cu cuvintele „Christos a înviat“?*

Creștinii se salută cu cuvintele „Christos a înviat“ până la /sărbătoarea înălțării/ Domnului nostru Isus Christos la Cer.

§. 109. *Când se serbează serbătoarea înălțării Domnului nostru Isus Christos la ceriu?*

Serbătoarea înălțării Domnului Nostru Isus Christos la ceriu se serbează la 40 de zile după Paști totdeauna în ziua de Joi.

§. 110. *Pentru-ce se numește aceasta serbătoare a înălțării?*

Pentru-că Isus Christos la 40 de zile după învierea sa înaintea Sfinților Apostoli s'a înălțat la ceriu.

§. 11. *Ce trebuie să știm despre serbătoarea sfințelor Rusale. (Serbătoarea a cincizeci de zile, sau a venirii Spiritului Sfânt preste sfinții apostoli.)*

Despre serbătoarea s. Rusale trebuie să știm, cumcă este rânduită întru aducerea aminte a po-

gorîriei Spiritului Sfânt în limbi de foc preste stinții apostoli și se sărbătorește în a 50-a zi după sfintele Paști.

§. 112. *Ce însemnătate are serbătoarea schimbării la față a Domnului nostru Isus Christos și când se sărbătorește?*

Sărbătoarea aceasta, ce o ținem în 6 Aug. calendar vechiu, sau 19 Aug. calendar nou, este așezată întru amintirea minunei când Isus Christos înaintea sfinților săi învățacei Petru, Ioan și Jacob s'a schimbat la față în muntele Taborului.

§. 113. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea înălțării onoratei și de viață făcătoarei cruci?*

Despre sărbătoarea înălțării s. Cruci trebuie să știm, cum că aceea se ține întru amintirea înălțării Crucii Domnului nostru Isus Christos aflate de cătră s. Elena mama împăratului Constantin cel mare.

§. 114. *Când se ține sărbătoarea înălțării sfintei Cruci?*

Se sărbătorește în 14 Septembrie calendar vechiu, sau 27 Septembrie calendar nou.

§. 115. *Ce este încă de însemnat despre sărbătoarea înălțării sfintei Cruci?*

Este de însemnat încă, că în sărbătoarea aceasta e poruncită ținerea postului ori în care zi ar cădea aceea; și cumcă în aceasta sărbătoare la sfânta liturgie se face închinarea s. Cruci, cu cântarea: „Crucei Tale ne închinăm Christoase, și slântă învierea Ta o lăudăm și o mărim,

II. Sărbătorile Preacuratei Fecioare Marie.

§. 116. *Ce trebuie să știm despre sărbătorile Preacuratei Fecioare Marie?*

Despre sărbătorile Preacuratei Fecioare Marie trebuie să știm, cumcă acele sunt rânduite întru onoarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Marie.

§. 117. *Cari sunt sărbătorile rânduite în onoarea Preacuratei Fecioare Marie?*

Sărbătorile rânduite în onoarea Preacuratei Fecioare Marie sunt: Nașterea Preacuratei Fecioare Marie. — Intrarea în Biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Nepătata concepțiune a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Bună vestirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Adormirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

§. 118. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea nașterii Preacuratei Fecioare Marie?*

Trebuie să știm, cumcă aceea se sărbătorește în 8 Septembrie calendar vechiu și este rânduită întru aducerea aminte a nașterii minunate a preacuratei Născătoare de Dumnezeu din părinții drepti Ioachim și Ana. — Noi o numim această sărbătoare și Sfânta Măria mică.

§. 119. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea întrării în biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu? (Ovedenia).*

Cumcă este rânduită întru amintirea faptului, că părinții preacuratei fecioare Marie au dus-o pe Dânsa când a fost de trei ani în biserică, și au lăsat-o acolo ca să servească bisericii.

§. 120. *Ce înțeles are aducerea Preacuratei Vergure Marie în Biserică?*

Ducerea preacuratei vergure Marie în Biserică s'a întâmplat astfel, că fiind cătră biserica din Ierusalim zidită una casă — formă de mănăstire — în aceea se creșteau fetițe nevinovate sărace, cari apoi lucrau cele de lipsă pentru biserică, — acolo fû așezată și preacurata fecioară Maria, și acolo a petrecut în rugăciuni lucrând cele mai frumoase lucruri pentru biserică.

§. 121. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea nepătatei concepțiunii a Preacuratei fecioare Marie (Zemeslirea Anei, sfântă Ana de iarnă)?*

Despre aceasta sărbătoare trebuie să știm, cumcă se serbează în amintirea aceleia, că Preafericita Vergură Maria prin darul lui Dumnezeu și pentru meritele lui Isus Christos în concepțiune a fost scutită de întinățiunea păcatului strămoșesc.

§. 122. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea Bunei vestiri a Preasfintei născătoare de Dumnezeu? (Blagoveștenia 7 april calindar nou. 25 mart. c. v)*

Despre sărbătoarea Bunei vestiri trebuie să știm, că este rânduită întru amintirea acelei întâmplări minunate când s. Archangel Gavril a dus preacuratei fecioare Marie vestea cea sfântă și bună, cumcă Dânsa va naște pre Isus Christos Mântuitorul lumii.

§. 123. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea Adormirei Preacuratei Marie? (sfânta Mărie mare 15 Aug. calindar vechiu 28 Aug. calindar nou.)*

Trebuie să știm, cumcă aceea se sărbătorește întru amintirea adormirei preacuratei Fecioare Marie.

§. 124. *Ce știm despre adormirea Preacuratei fecioare Marie?*

Din tradițiunea sfântă știm, cumcă la adormirea preacuratei fecioare Marie au fost de față sfinții apostoli, și cumcă trupul ei sfânt fără stricăciune s'a ridicat de îngeri în cer.

III. Sărbătorile sfinților.

§. 125. *Sub ce numiri se amintesc sfinții lui Dumnezeu în Biserică.*

Sfinții lui Dumnezeu se amintesc cu deosebite numiri, anume; sfinți Apostoli, evangeliști, martori (mucenici) patriarhi, profeți, părinți.

§. 126. *Trebue să onorăm noi pre sfinții lui Dumnezeu?*

Așa este, noi trebue să onorăm pre sfinții lui Dumnezeu.

§ 127. *Așezat-a sfânta Biserică și sărbători, în onoarea sfinților?*

Așa este, sfânta Biserică a așezat în onoarea sfinților și sărbători.

I. 128. *Cari sunt sărbătorile mai de frunte — legate — a sfinților, rânduite a se ținea prin biserică?*

Sărbătorile sfinților rânduite a se ținea prin sfânta Biserică sunt următoarele: a sfântului marelui martir Demetriu, a sfinților archangeli Michail și Gavril, a sfântului Nicolae, a celui dintru sfinți Părintelui nostru Vasilie cel mare, Episcopul Cezariei din Capadochia; a celor dintru sfinți părinții noștri Vasilie cel mare, Gregorie de Dumnezeu cuvântătoriul, și Ioan Gură de aur, a sfântului martir Georgiu, sărbătoarea nașterii sfântului Ioan Botezătorului, a sfinților apostoli Petru și Pavel, a stântului profet Ilie; tăierea capului sfântului Ioan botezătorului.

§. 129. *Afară de aceste sunt și alte sărbători a sfinților?*

Sunt și alte sărbători a sfinților, cari înse nu sunt legate, dară din pietate se serbează.

§. 130. *Cari sunt sărbătorile mai mici a Sfinților îndătinate a se serbă?*

Sărbătorile mai mici a sfinților îndătinate a se serbă sunt: a sfintei Paraschive, a sfântului întâiu martir și arhidiacon Ștefan, a sfinților Constantin și Elena, adunarea sfinților apostoli, sărbătorile sfinților Ioachim și Ana, Hramul bisericeii, Dumineca tuturor sfinților și altele.

§. 131. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea sfântului marelui martir Dumitru? (Sânmedru)*

Despre sărbătoarea sfântului Dumitru trebuie să știm, cumcă este rânduită a se ținea în onoarea s. marelui martir Dumitru, care se numește și izyorișor de mir pentru minunea, că mult timp după moartea lui din oasele lui sfinte a curs mir, cu care mulți s'au vindecat.

§. 132. *Ce trebuie să știm despre serbătoarea sfinților Arhangeli Michail și Gavril?*

(Archangelii, Chrangellii.)

Cumcă aceasta sărbătoare a rânduit'o sfânta Biserică întru onoarea sfinților Ingeri, a căror căpetenie adecă mai mari sunt sfinții archangeli Michail și Gavril.

§. 133. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea sfântului Niculai? (Sânnicoara)*

Despre sărbătoarea sfântului Niculai trebuie să știm cumcă este rânduită întru onoarea sfân-

tului Părintelui nostru Nicolai Archiepiscopul dela Mira Liciej, făcătorul de minuni.

§ 134. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea s Părintelui nostru Vasiliu cel mare? (s. Vasiliu).*

Despre sărbătoarea sfântului marelui Vasiliu trebuie să știm, cumcă amintirea morței acelu s. Părinte se face în 1-a Ianuarie calindar vechiu la olaltă cu sărbarea Tăierei împrejur a Domnului nostru Isus Christos.

§. 135. *Mai are sfântul Vasiliu vre-o sărbătoare legată și când se ține?*

Sfântul Vasiliu mai are sărbătoare legată și se ține de odată cu sărbătoarea sfinților archierei: Grigoriu de Dumnezeu cuvântătorul și Ioan Gură de aur, adecă sărbătoarea celor trei sfinți ierarchi.

§. 136. *Ce știm despre acești trei sfinți ierarchi?*

Știm, cumcă sfântul Vasiliu a fost Episcopul Cesariei în Capadochia și se numește mare pentru învățăturile sale dumnezeesti și virtuțile sale cerești.

Despre sfinții părinți Grigoriu cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan gură de aur știm, cumcă biserica i preamărește ca pre apărătorii sfintei Treime, organele darului și altele, aceștia au făcut liturgiile noastre.

§. 137. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea sfântului martir Georgiu?*

Despre sărbătoarea sfântului Georgiu trebuie să știm, cumcă se serbează întru onoarea sfântului măritului martir și purtător de învingeri

Georgiu, care a făcut multe minuni și pentru credința lui cătră Christos a fost ucis cu sabia.

§. 138. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea nașterii sfântului Ioan botezătorul?*

Trebuie să știm, cumcă sfântul Ioan Botezătorul se numește în s. Scriptură profetul cel mai mare decât toți profetii, și pentru aceea a rânduit sfânta maică biserică întru onoarea lui aceasta sărbătoare.

§. 139. *Mai are și alte sărbători sfântul Ioan botezătorul?*

Așa este, s. Ioan Botezătorul mai are și alte sărbători, cum sunt: adunarea s. Ioan, care se serbează a doua zi de Bobotează și se numește ziua sfântului Ioan și Taierea capului sfântului Ioan.

§. 140. *Ce trebuie să ne aducem aminte în sărbătoarea tăierii capului sfântului Ioan?*

Cumcă sărbătoarea aceasta o ținem întru amintirea acelei întâmplări când la cererea fetei lui Irod, prin acela s'a poruncit a se tăia capul s. Ioan botezătorului; mai încolo trebuie să știm, cumcă în aceasta ziură după rânduiala sfintei Biserici trebuie să se țină post.

§. 141. *Când se ține sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel?*

Sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel se ține în 29 Iuniu calindarul vechiu, sau 12 Iuliu calindarul nou.

§. 142. *Ce trebuie să știm despre sfinții apostoli Petru și Pavel?*

Trebuie să știm, cumcă sfântul apostol Petru a fost căpetenia (mai marele) apostolilor, iar sfântul apostol Pavel, vasul cel ales (învățătorul popoarelor.)

§. 143. *Unde și cum au murit sfinții apostoli Petru și Pavel?*

Sfinții Apostoli Petru și Pavel au murit în Roma și anume: sfântul Petru fù restignit pre cruce, iar sfântul Apostol Pavel fù ucis cu sabia, tăindu-i-se capul.

Tradițiunea ne învață, cumcă în locul unde a picat capul sfântului Apostol Pavel a isvorit apă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

§. 144. *Ce trebuie să știm despre sărbătoarea sfântului profet Ilie?*

Trebuie să știm, cumcă aceasta sărbătoare este rânduită de sfânta Biserică în onoarea sfântului profet Ilie.

§. 145. *Ce știm din viața sfântului Profet Ilie?*

Știm, cumcă la rugarea lui, Dumnezeu a binevoit a trãmite secetă mare, și cumcă tot la rugarea lui s'a dat prin bunul Dumnezeu și ploaie.

§. 146. *Care sărbătoare se numește hramul bisericei?*

Hramul, sau Patronul bisericei se numește sărbătoarea anuală întru amintirea sfințirei bisericei.

§ 147. *Cari sunt sărbătorile strămutătoare?*

Sărbătorile strămutătoare sunt: Vinerea Paștilor, sfintele Paști, Înălțarea la cer a Domnului Nostru Isus Christos și Rusalile.

§. 148. *Cari sunt sărbătorile stătornice sau neștrămutătoare și când se celebrează (se țin) acele?*

Sunt următoarele:

Sărbătorile	Calendarul	
	Vechiu sau bisericesc	Nou
Nașterea ș. Născ de Dzeu.	8 Sept.	21 Sept.
Înălțarea sfintei cruci . . .	14 " "	27 " "
Sfântul Dumitru	26 Oct.	8 Nov.
Sfinții Archangeli	8 Nov.	21 " "
Intrarea în biserică a Preac. Vergure Marie	21 " "	4 Dec.
Sfântul Nicolae	6 Dec.	19 " "
Concepțiunea Pr. v. Marie.	9 " "	22 " "
Tăierea împrejur a Dlui n. Isus Christos și sfântul Vasilie cel mare	1 Ian.	14 Ian.
Botezul Dlui nostru Is. Chr.	6 " "	19 " "
Trei sfinți Ierarhi	30 " "	12 Febr.
Intimpinarea Dlui N. Is. Chr.	2 Febr.	15 " "
Buna vest. a preac. V Marie.	25 Mart.	7 Apr.
Sfântul Georgiu	23 April	6 Maiu
Nasc. s. Ioan botezătorul .	24 Iunie	7 Iuliu
Sfinții Apost. Petru și Pavel.	29 " "	12 " "
Sfântul profet Ilie	20 Iuliu	2. Aug.
Schimbarea la față a Dlui nostru Is. Christos	6 Aug.	19 " "
Adormirea preac. v. Marie.	15 " "	28 " "
Tăierea c. s. Ioan botezăt.	29 " "	11 Sept.

§ 149. *Cari sunt serbătorile așa numite ale țerei?*

Serbătorile așa numite ale țerei sunt:

1. Ziua nașterii Maiestății Sale a Impăratului și Regelui nostru apostolic Francisc Iosif I. care cade pre 18 August calindar nou.

2. Ziua sfântului Ștefan întâiul rege al țerei, cade în 20 August calindar nou.

3. Ziua nașterii Maiestății Sale Impărătesei și reginei noastre Elisabeta, cade pre 24 Dec. calindar nou.

4. Ziua numelui Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru Apostolic, cade pre 4 Octobree calindar nou.

5. Ziua numelui Maiestății Sale Impărătesei și Reginei noastre, cade pre 19 Novembre c. nou.

În zilele aceste se servește sfânta Liturgie, însă lucrul nu e oprit.

§. 150. *În care zi se serbează hramul — Patronul — diecezei Gherlei?*

În duminica după Crăciun, adică când se face amentirea s. Iosif care este Patronul diecezei.

§. 151. *Cari sunt posturile sfintei biserici?*

Posturile rânduite a se țineă de sfânta Biserică sunt următoarele :

1. Postul mare a Paștilor.

2. Postul sfinților apostoli Petru și Pavel, care se începe luni după duminica întâie după Rusalii, sau a tuturor sfinților.

3. Postul adormirii Născătoarei de Dumnezeu (adecă a Sfintei Mariei mare), care se începe în 31 Iuliu calendar vechiu.

4. Postul Crăciunului ține 40 zile și se începe în 14 Noiembrie calendar vechiu, adecă în ziua sfântului Apostol Filip.

5. Afară de aceste posturi postim preste an zilele de mercuri și vineri, în ajunul Crăciunului și a Botezului, în serbătoarea Tăierii capului sfântului Ioan botezătorul și în ziua Crucii.

§. 152. *Ce înțelegem sub cuvântul hârț și când se ține acela.*

Sub cuvântul hârț înțelegem acele restimpuri de preste an când și în zile de mercuri și vineri se poate mânca de dulce, adecă carne.

Hârțul se ține preste an.

1. De la Crăciun până în ajunul botezului Domnului.

2. In septămâna Vameșului.

3. In septămâna Brânzei.

4. In septămâna învierii, adecă cea luminată până în Dumineca Tomei.

5. In septămâna Rusalelor până în duminica tuturor sfinților.

§. 153. *Când se fac amintirile pentru cei morți?*

Amintirile pentru cei morți se fac mai ales în postul mare și se încep în sâmbăta după duminica fiului retăcit și se gată în sâmbăta lui Lazăr.

Afară de aceste zile se mai fac amintirile morților în vinerea sara și sâmbăta dimineață.

înainte de serbătoarea sfântului Demetriu, în sâmbăta de Rusalie și la Hramul bisericei.

C A P. IV.

Despre lucrurile sfinte și sfințitoare.

§. 154. *Ce înțălegem sub lucrurile Sfinte?*

Înțălegem acele așezăminte, cari sau le-a poruncit însuși Domnul nostru Isus Christos, sau le-a rânduit sfânta Biserică, și prin cari se dă onoare lui Dumnezeu și sfinților, iar pentru credincioși aduc daruri și binecuvântări.

§. 155. *Cum se împărțesc aceste așezăminte?*

În așezăminte sfinte, cari sunt sfintele Sacraminte (Sfintele Taine:) și în binecuvântări și cereri.

1. Despre sfintele Sacraminte.

§. 156. *Câte sfinte Sacraminte (sfinte Taine) sunt?*

Sfintele sacraminte sunt șapte, anume:

1. Botezul, 2. sfântul Mir, 3. Eucharistia sau sfânta Cuminecătură, 4. Penința, 5. Ungerea cea de pre urmă sau sfântul Maslu, 6. Preoția, 7. Cununia.

§. 157. *Ce sunt sfintele Sacraminte?*

Sfintele sacraminte sunt semne văzute, prin cari din rânduiala lui Dumnezeu sufletele noastre se împărțășesc în daruri nevăzute.

§. 158 *Când a rânduit Isus Christos Sacramintele cele sfinte?*

Isus Christos a rânduit sacramintele cu ocaziuni solemne, (întâmplări mari.)

Sfânta Eucharistie a rânduit-o la cina cea de prè urmă.

1. Sfântul Botez.

§. 159 *Care este Sacramentul cel de întâi și cel mai de lipsă?*

Sacramentul cel de întâi și cel mai de lipsă este Sfântul Botez, care se zice *întâi*, pentru că înaintea lui nu se poate primi alt sacrament, și *cel mai de lipsă*, pentru că fără de dînsul nu se poate ferici nimene.

§. 160 *Când a rânduit Isus Christos Botezul?*

După învierea sa când a trimis pre sfinții apostoli în toată lumea poruncind lor și zicând: „mergând învățați toate neamurile botezându-i pre ei în Numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului Sfânt.“ (Mateiu 28, 19.)

§. 61. *Implinit-au Sfinții Apostoli porunca lui Isus?*

Așa este, deoarece după venirea Spiritului sfânt au botezat în Ierusalim 3000 de evrei.

§. 162 *Când, unde și cine poate boteza?*

Dupăce botezul e sacramentul cel mai de lipsă, fără de care nu se poate ferici nici cel mai mic prunc, drept aceea se poate boteza în tot timpul și în tot locul și afară de biserică și dacă nu este preot prin ori și cine.

§. 163. *Însă de a rândul prin cine și unde trebuie a se boteza?*

Botezul de-a rândul trebuie să se întâmple prin preot în biserică.

§. 164. *Unde se începe ceremonia botezului?*

Ceremonia botezului se începe în ușa bisericeii, unde pre prunc îl aduc nănașii lui, — și se începe în ușa bisericeii, pentrucă pruncul nefiind botezat încă n'are drept de a intra sau de a fi dus în biserică.

§ 165. *Pentru-ce se dă pruncului la botez numele cutărui Sfânt?*

Ca prin acest sfânt să dobândească un părtinitor înaintea lui Dumnezeu și să urmeze viața sfântului, și în urmă ca prin aceasta să se însemneze, cumcă botezatul s'a primit în unirea sfinților.

§. 166. *Ce ne amintesc întrebările preotului la botez?*

Amintesc învățătura care se dădea odinioară când se botezau oameni mari.

§. 167. *Ce însemnează suflarea preotului asupra pruncului?*

Insemnează, cumcă precum Dumnezeu lui Adam prin suflare i-a dat sufletul, așa să se nască de nou cel ce se botează prin apă și prin Spirit. — Suflarea mai încolo însemnează și alungarea duchului necurat.

§. 168. *Ce înțeles are însemnarea botezândului cu semnul crucei la frunte și la pept?*

Insemnarea la frunte și la pept cu semnul crucei are înțelesul depărtării duchului reuțăței,

care mai de cu seamă se încuibă în mintea și inima omului; mai încolo însemnează, cumcă botezul are putere numai prin crucea lui Isus.

§. 169. *In locul pruncului cine răspunde la botez la întrebările preotului?*

In locul pruncului celui mic la botez răspunde la întrebările preotului nănașul, sau nănașa pruncului.

§. 170. *Ce întrebări pune preotul la botez nănașilor?*

Preotul la botez întreabă pre nănași (în locul pruncului), cumcă lapadă-se de satană! și voiește a se uni cu Christos!

§. 171. *De câte ori face preotul aceste întrebări?*

De trei ori.

§. 172. *Pentru ce pune preotul la botez întrebarea Crezi în Dumnezeu?*

Pentruca în locul pruncului mărturisind credința nănașii să arete, cumcă unirea cu Dumnezeu numai prin credință se poate întâmpla.

§. 173. *Ce însemnează ungerea botezândului cu sfântul Oleu?*

Ungerea botezândului cu s. Oleu însemnează darul de care are lipsă ori ce necredincios spre a se putea întoarce la Dumnezeu.

§. 174. *Ce însemnează lumina aprinsă la botez?*

Lumina aprinsă la botez întipuește luminarea sufletului prin darul botezului.

§. 175. *Ce însemnează vestmântul alb (pânza albă), care se pune pe cel ce se botează?*

Prin culoarea cea albă însemnează nevino-văția, care se dobândește prin botez, și care trebuie să o păstreze cel ce este botezat.

§. 176. *Cum se face botezarea?*

Botezarea se face astfel: preotul toarnă apă pe capul botezândului în semnul crucei și zice: „Botează-se șerbul lui Dumnezeu în numele Tatălui și al Fiiului și al Spiritului sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor“ ; și la fie-care cuvânt adevă la amintirea fie-cărei persoane a S. Treimi toarnă apă pe capul pruncului, adevă toarnă apă de trei ori.

§. 177. *Ce însemnează tunderea părului celui botezat?*

Tunderea părului celui botezat însemnează supunerea în voia lui Dumnezeu și voința de a servi lui Dumnezeu.

2. Sfântul Mir.

§. 178. *Când a rânduit Isus Christos sacramentul sfântului mir?*

Sacramentul sfântului mir l-a rânduit Isus Christos când a promis sfinților apostoli, cumcă pentru a-i întări în credință va trimite Sfântul său Spirit.

§. 179. *Când au dobândit ceilalți creștini Sfântul Spirit?*

Ceilalți creștini au fost împărtașiți în darurile Sfântului Spirit prin sfinții apostoli, cari au miruit pre cei botezați.

§. 180. *Când se conferește sacramentul sfântul Mir?*

Sacramentul sfântului mir se conferește în biserica noastră numai decât după sfântul botez.

§. 181. *Prin cine se servește sacramentul sfântului Mir?*

Sfântul mir în biserica noastră greco-catolică se servește prin episcopi și prin preoți, însă prin preoți totdeauna cu chismă (s. mir) consacrată (sfințită) de episcop în joia mare.

§. 182. *Cu ce cuvinte se conferește (se servește) sfântul sacrament a mirului?*

Preotul ungând pre cel botezat cu sfântul mir în tipul crucei pre frunte, la ochi, la nări, la gură, la urechi, la pept, la mâni și la picioare zice: „*Pecetul darului Spiritului Sfânt.*“ Amin.

§. 183. *Ce însemnătate are sfântul Mir și ungerea simțirilor trupești?*

Sfântul Mir însemnează curățania și întărirea, iară ungerea simțirilor trupești întipuește întărirea trupului și a sufletului spre a putea înfrânge puterea diavolului și a fi stărnice în mărturisirea credinței.

3. Sfânta Eucharistie sau s. Cuminecătură.

§. 184. *Când a rânduit Isus Christos sfânta Eucharistie?*

Isus Christos sfânta Eucharistie a rânduit'o la cina cea de pre urmă, când a luat în mâna

sa sfântă pânea și binecuvântând a zis : *acesta este trupul meu*, și păharul cu vinul zicând : *acesta este sângele meu ; aceasta să faceți întru amintirea mea*.

§. 185. *Cine a împlinit porunca lui Christos : ca aceasta să-o faceți întru amintirea mea?*

Porunca lui Christos despre sfânta Eucharistie o au împlinit sfinții apostoli.

§. 186. *După sfinții apostoli cine a împlinit porunca despre sfânta Eucharistie?*

Au împlinit-o următorii sfinților apostoli, adecă episcopii și preoții.

§. 187. *Unde se îplinește sacramentul sfintei Eucharistie?*

Sacramentul sfintei Eucharistie se îplinește în sfânta Liturgie. Central University Library Cluj

§. 188. *Ce face preotul înainte de sfânta Liturgie?*

Se pregătește și se îmbracă cu vestmintele bisericesti.

§. 189. *Unde pregătește preotul cele de lipsă la Sfânta Liturgie?*

Preotul cele de lipsă la Sfânta Liturgie le pregătește la masa de proscodie.

§. 190. *Ce însemnătate are proscodia?*

Proscodia înseamnă pregătirea la sfânta Liturgie, adecă pregătirea Pânei și a vinului pentru sfânta Liturgie.

§. 191. *Cum numim noi pânea din care se face pregătire la sfânta Liturgie?*

Pânea, din care se face pregătire la sfânta Liturgie o numim *Prescură*,

§. 192. *Ce însemnează preste tot ceremoniile dela proscomedie?*

Ceremoniile dela proscomedie însemnează nașterea lui Christos și punerea Lui în eslea vitelor.

§ 193. *Ce fel de vase și unelte sfinte se folosesc la pregătirea pentru sfânta Liturgie?*

La pregătirea pentru sfânta Liturgie se folosesc: sfântul potir, discosul, steluța, lancea, învălitorile potirului, prescura, vinul și apa.

§. 194. *Ce însemnătate au uneltele aceste sfinte folosite la pregătirea sfintei Liturgie?*

Sfântul Potir însemnează paharul, care l'a binecuvântat Isus Christos la cina cea de pre urmă, discosul (talgerașul) eslea din Vifleim, steaua însemnează steaua aceea, care s'a arătat la nașterea lui Christos, lancea însemnează su-lița, cu care s'a împuns coasta lui Isus, învălitorile însemnează giolgiurile, cu care a fost învălit trupul lui Isus, prescura însemnează trupul sfânt a Domnului Isus Christos, vinul sângele, iar apa însemnează apa ce a curs din coastele lui Isus Christos.

§. 195. *Ce face preotul după ce gată sfânta Proscomedie?*

Preotul după ce gată sfânta Proscomedie se duce înaintea sfântului altar și începe Sfânta Liturgie.

§. 196. *Ce se face încă înainte de sfânta Liturgie?*

Înainte de sfânta Liturgie preotul cădește toată biserica, și se trag clopotele.

§. 197. *Ce însemnează căderea sfintei biserice?*

Căderea sfintei biserice însemnează înălțarea rugăciunilor către Dumnezeu, ca precum se înalță fumul tămâiei, așa să se înalțe către cer și rugăciunile credincioșilor.

§. 198. *Ce însemnează tragerea clopotelor?*

Tragerea clopotelor însemnează vestirea începerei sfintei Liturgie.

§. 199. *Din câte părți stă sfânta Liturgie?*

Sfânta liturgie stă din mai multe părți?

§. 200. *Cari sunt părțile cele mai de frunte a sfintei Liturgie.*

Părțile cele mai de frunte a sfintei Liturgie sunt: începutul sfintei Liturgie, înțratul cel mic, cântarea întreit sfântului, Apostolul, Evangelia, aducerea darurilor, înțrarea cea mare, credeul, canonul, rugăciunea Domnului, Cuminecarea, ducerea sfintelor la proscomediă și rugăciunea amvonului.

§. 201. *Ce însemnează părțile aceste a sfintei Liturgie?*

Părțile aceste a Sfintei Liturgie însemnează întâmplările mai de frunte din viața Domnului nostru Isus Christos.

§. 202. *Cum se începe sfânta Liturgie?*

Sfânta Liturgie se începe cu eschiemațiunea preotului: Bine este cuvântată împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Spirit acum și pururea și în vecii vecilor, adecă sfânta Liturgie se începe cu preamărirea sfintei Treime.

§. 203. *Ce face preotul după eschiemațiune?*

Preotul după eschiemațiune cetește, sau cântă ecteniile.

§. 204. *Ce însemnează ecteniile, cari le cântă preotul?*

Ecteniile, cari le cântă preotul sunt cereri pentru pacea sufletească și alte lipse sufletești și trupești ale credincioșilor.

§. 205. *Ce face preotul la întratul cel mic?*

Preotul sub întratul cel mic ese din altar cu evangelia înaintea ușei împărătești și ridicându-o puțin, intră în altar cântând: cu înțelepciune dreaptă.

§. 206. *Ce însemnează întratul cel mic?*

Intratul cel mic însemnează faptul, când Isus Christos a început a învăța.

§. 207. *Ce însemnează sfânta Evangelie pusă pre altar?*

Sfânta Evangelie de pre altar însemnează pre Christos șezând pre tronul cel ceresc.

§. 208. *Ce însemnează cântarea întreit sfântului?*

Cântarea întreit sfântului însemnează cântarea întreită „Sfinte Dumnezeu,“ care se cântă întru amintirea unirei corurilor cerești a sfinților îngeri cu rugăciunile bisericești.

§. 209. *Ce înțelegem sub Apostol?*

Sub Apostol înțelegem cartea care cuprinde Faptele și Epistolele sfinților Apostoli, din cari se citește o parte oare-care la sfânta Liturgie.

§. 210. *Ce se cuprinde în sfânta Evanghelie?*

În sfânta Evanghelie se cuprind învățăturile Domnului nostru Isus Christos, din cari așisderea se citește câte una la toată sfânta Liturgie.

§. 211. *Cum se întâmplă aducerea darurilor sau intrarea cea mare?*

Aducerea darurilor se întâmplă astfel, că preotul luând sfântul Potir, discosul cu pâinea și învălitorile de pe masa de proscodie ese din altar și amintind pre mai marii bisericeii, pre împăratul și regele apostolic, pre curatorii, binetăcătorii bisericeii și pre poporeni întră în altar.

§. 212. *Cé face apoi preotul cu sfintele daruri?*

Preotul întrând în altar așază sfintele daruri pre altar.

Ce însemnează intrarea cea mare?

Intrarea cea mare însemnează ducerea lui Isus Christos la patimi.

§. 214. *Care este cântarea Cheruvimilor?*

Cântarea Cheruvimilor este „Cari pre cheruvimi cu taină întipuiim și făcătoarei de viață Treime întreit sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească dela noi să o lăpădăm: ca pre Impăratul tuturor primind, pre cel nevăzut încunjurat de cetele. îngerești. Aliluia.

§. 215 *Ce înțelegem prin cântarea Cheruvimilor?*

Prin cântarea Cheruvimilor întipuiim pre cetele îngerești, cari continuu laudă, preamăresc și însoțesc pre Dumnezeu, și pentru aceea și noi cari întipuiim pre îngeri aducem întreit sfântă cântare și laudă lui Dumnezeu.

Drept aceea cântarea aceasta ne îndeamnă să lăpădam toate grijile lumești, să primim cu inimă curată pre Isus cel nevăzut și încunjurat de cele îngerești.

§. 216. *Ce însemnează așezarea sfințelor daruri pre altar?*

Așezarea sfințelor daruri pre altar însemnează restignirea, sau punerea lui Christos în mormânt.

§. 217. *Ce se întâmplă la sfânta Liturgie când preotul cântă: ușile ușile cu înțelepciune să luăm aminte?*

Când preotul cântă: ușile ușile cu înțelepciune să luăm aminte, se cetește credeul.

§. 218. *Pentru ce se cetește sub sfânta Liturgie credeul?*

Sub sfânta liturgie se cetește credeul, ca credincioșii să mărturisască credința și să-și propună a o urma aceea în toată viața lor.

§. 219. *Ce înțelegem sub Canonul dela sfânta Liturgie?*

Sub canonul dela sfânta Liturgie înțelegem pregătirea la împlinirea sfintei jertfe, adică a sfintei cuminecături, când cu puterea lui Dumnezeu pânea și vinul se preface în trupul și sângele lui Christos. Prefacerea este cea mai sfântă parte a Liturgiei?

§. 220. *Prin ce cuvinte se preface pânea și vinul în sfântul trup și sânge a lui Christos?*

Aceasta se întâmplă prin cuvintele Domnului nostru Isus Christos zise la cina cea de pre

urmă adecă prin cuvintele: „Luați mâncați, acesta este trupul meu, carele se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor,” și: „Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu al legei cei noaue, carele pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.“

§. 221. *Ce este rugăciunea Domnului?*

Rugăciunea Domnului este rugăciunea Tatăl nostru, care ni-a lăsat-o însuși Domnul nostru Isus Christos.

§. 222. *Pentru ce se zice rugăciunea Domnului la sfânta Liturgie?*

Rugăciunea Domnului la sfânta Liturgie se zice, ca înainte de cuminecare și prin aceasta să descoperim lui Dumnezeu, că dela Dânsul ca dela Tatăl ceresc așteptăm darul ca să fim vrednici a primi sfânta Cuminecătură.

§. 223. *Cine se cuminecă mai întâiu la sfânta Liturgie?*

La sfânta Liturgie se cuminecă mai întâiu preotul.

§. 224. *După cuminecarea preotului cine se împărtășește cu sfânta Cuminecătură?*

După Cuminecarea preotului se împărtășesc cu sfânta Cuminecătură toți acei creștini carii s'au mărturisit și sunt gata a primi sfânta taină a Cuminecăturei.

§. 225. *Ce face preotul după împărțirea sfintei Cuminecături?*

Preotul după împărțirea sfintei Cuminecături duce sfintele daruri la masa de proscemie, și luând din potir sfintele daruri, așază potirul,

§ 226. *Ce însemnătate are întoarcerea preotului la finea Liturgiei cu S. daruri către popor?*

Intoarcerea preotului la finea liturgiei cu s. daruri către popor însemnează arătarea lui Isus Christos după învierea sa.

§ 227. *Ce însemnează ducerea sfintelor daruri la finea liturgiei la masa de proscomedie?*

Ducerea sfintelor daruri la finea liturgiei la masa de proscomedie însemnează înălțarea lui Isus Christos la ceruri.

§. 228 *Cu care rugăciune se gată sfânta Liturgie?*

Sfânta Liturgie se gată cu rugăciunea amvonului; în care se cuprind toate cererile descoperite sub sfânta Liturgie.

§. 229. *Cu care cântare se închie sfânta Liturgie?*

Cu cântarea: Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veci.

§. 230. *Cum trebuie să ne purtăm noi sub sfânta Liturgie?*

Noi sub sfânta Liturgie trebuie să ne purtăm cu toată pietatea și să ne rugăm lui Dumnezeu din toată inima noastră.

§. 231. *Pentru cine aduce sfânta jertfă în sfânta Liturgie preotul în dumineci și în sărbători?*

Preotul în sărbători și în dumineci aduce sfânta jertfă pentru popor.

§. 232. *Pentru cine se pot aduce sfintele jertfe în sfintele Liturgii?*

Sfintele jertfe se pot aduce în sfintele Liturgii, pentru cei vii și pentru cei morți.

§. 233. *Ce mai luăm noi aminte sub servirea sfintei Liturgie?*

Sub servirea sfintei Liturgie luăm aminte:

1. Cumcă cu tragerea clopoșelului se îndeamnă credincioșii la îngenunchiare, ca și prin aceasta să arete adorarea lui Dumnezeu și umilința inimilor.

2-a Cumcă și preotul se pleacă mai de multe ori înaintea stântului altar și se spală și pre mâhuri, ca și noi să ne plecăm inimile către Dumnezeu și să fie spălate sufletele noastre de toată întinățiunea păcatelor.

3-a Cumcă se tămăiază mai de multe ori sfânta biserică, ca precum fumul de tămâie, așa și rugăciunile noastre să se ridice către cer la Dumnezeu.

4-a Cumcă sub sfânta liturgie preotul zice către popor învățătura creștinească — predica — care trebuie să-o ascultăm cu toată luarea aminte.

4. Sfânta Penitență sau sfânta mărturisire.

§ 234. *Ce este sacramentul Penitenței, sau al mărturisirii?*

Sacramentul penitenței, sau al mărturisirii este acel sacrament al legii noave, în care în locul lui Dumnezeu prin preot ni-se iartă păcatele făcute după botez, de cumva acele cu părere de rău le mărturisim și facem destul pentru ele.

§. 235 *Cine a așezat sacramentul penitenței, sau al mărturisirii?*

Sacramentul penitenței, sau al mărturisirii l'a așezat Domnul nostru Isus Christos după

învierea sa, când suflând asupra apostolilor li-a zis: „Luați Spirit sfânt, cărora veți ierta păcatele se vor ierta lor, și cărora le veți ținea, vor fi ținute.“

§. 236. *Cum se întâmplă mărturisirea?*

Mărturisirea se întâmplă astfel, că cel ce voiește a-se mărturisi îngenunche înaintea preotului, cere binecuvântarea să-și poată mărturisi păcatele, și sau spune păcatele sale preotului, sau răspunde la întrebările preotului, apoi pre lângă părerea de rău promite întocmirea vieții și cere de la preot absolvire (deslegare, iertarea păcatelor).

§. 237. *Ce trebuie să împlinescă creștinii după mărturisire?*

Creștinii după mărturisire trebuie să îndeplinească canonul, adică rugățiunile sau alte fapte bune rânduite prin preot ca satisfacere pentru păcate.

§. 238. *Este poruncă bisericească despre împlinirea sfintei mărturisiri?*

Sfânta biserică poruncește, cumcă fie-care creștin să-și mărturisească păcatele sale la preotul rânduit baremi odată întru un an la sfintele paști.

§. 239. *Dători suntem a ne mărturisi și altă dată, sau numai la Paști?*

Așa este, suntem dători a ne mărturisi de câte ori facem păcat de moarte și când suntem morboși.

§. 240. *Care este locul sfintei mărturisirei?*

Locul sfintei mărturisiri este biserica, însă cei morboși și cei slabi se pot mărturisi și acasa,

5. Ungerea cea de pre urmă sau sfântul Maslu.

§. 241. *Ce înțelegem sub Sacramentul sfântului Maslu, sau al Ungerei de pre urmă?*

Sub sacramentul sfântului maslu sau al ungerii de pre urmă înțelegem acel sacrament al legei noaue, în care prin rugăciunea preotului cu ungera untului de lemn celui morbos se împarte grația sfințitoare spre tămăduirea sufletului și a trupului.

§. 242. *Prin cine s'a așezat sfântul sacrament al ungerii de pre urmă?*

Sfântul sacrament al ungerii de pre urmă s'a așezat prin Domnul nostru Isus Christos, precum mărturisește sfântul Apostol Iacob: De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții bisericii și să se roage pentru dânsul ungându-l pre dânsul cu untul de lemn întru numele Domnului.

§. 243. *Pentru ce se numește acest sacrament ungera cea de pre urmă?*

Acest sacrament se numește ungera de pre urmă, pentru că dintre toate ungerile câte le-a încredințat Mântuitorul nostru bisericii sale, aceasta se dă mai pre urmă, și prin numirea de ungera cea de pre urmă credincioșii lesne își pot aduce aminte de timpul cel de pre urmă a vieții.

§. 244. *Cum se oferă sacramentul ungerii de pre urmă?*

După rugăciunile preoților se unge cu oleul binecuvântat fruntea, fața, pieptul, mâinile și picioarele celui morbos.

§. 245. *Prin cine se împlinește sacramentul ungerii cei de pre urmă?*

Sacramentul ungerii cei de pre urmă se împlinește prin 7 preoți, dar în cas de lipsă prin trei, sau numai prin un preot.

§. 246. *Ce se recere pentru primirea vrednică a sacramentului ungerii cei de pre urmă?*

Pentru primirea vrednică a sacramentului ungerii cei de pre urmă se recere, ca cel morbos să fie mărturisit și să se cuminece cu sfântul trup și sânge al Domnului nostru Isus Christos.

6. Preoția.

§. 247. *Pre cine a rânduit Isus Christos de ajutor lângă sine?*

Isus Christos a rânduit și ales de ajutor lângă sine pre 12 Apostoli, cărora a poruncit să vestească învățăturile sale, să cârmuiască biserica, să împărtășcă sacramentele și să împlinească toate câte a rânduit pentru mântuirea credincioșilor, zicându-le: precum m'a trimis pre mine Tatăl așa vă trimit și eu pre voi.

§. 248. *Putut-au face destul apostolii pentru totdeauna poruncei lui Christos?*

Apostolii fiind moritori n'au putut face destul pentru totdeauna poruncilor lui Isus, drept aceea din porunca lui Isus și-au ales următori.

§. 249. *Cine sunt următorii Sfinților apostoli?*

Următorii sfinților apostoli sunt episcopii și preoții.

§. 250. *Cum a urmat dară în legea noauă preoția?*

Preoția în legea noauă a urmat astfel: că sfinții apostoli prin rugăciuni și prin punerea mânilor pre capurile celor aleși și vrednici au sfințit șiesi următori, și aceia au făcut așisderea, și aceasta se face până în ziua de astăzi prin episcopii, carii sfințesc preoții.

§. 251. *Cari sunt dătorințele preoților celor sfințiți?*

Dătorințele preoților sunt, a învăța pre credincioși, a servi sfânta liturgie, a mărturisi pre credincioși, a împărtăși pre credincioși cu sfințele daruri și a împlini toate binecuvântările la împlinirea cărora au dobândit putere dela episcopi.

§ 252. *Ce se recere ca cineva să poată fi preot?*

Ca cineva să poată fi preot se recere să fie chemat dela Dumnezeu, să fie primit de preot de mai marii bisericeii și să aibă însușirile prescrise de legea Dumnezeiască și omenească.

§. 253. *Unde se învață științele de lipsă pentru preoți?*

Științele de lipsă pentru preoți se învață de arândul în seminarie, cari se află acolo unde reșede și Episcopul.

7. Căsatoria.

§. 254. *Prin cine este așezată căsătoria?*

Căsătoria este așezată prin însuși Dumnezeu în raiu, unde Dumnezeu a pus bărbat și muiere.

§. 255. *Pin cine s'a așezat sacramentul căsătoriei în legea cea nouă?*

În legea cea nouă sacramentul căsătoriei s'a așezat prin Isus Christos, — făcând legătura căsătorească nedespărțiveră.

§. 256 *Ce este dară căsătoria între creștini?*

Căsătoria între creștini este sacrament mare cum zice sfântul apostol Pavel: taina aceasta mare este :

§. 257. *Ce a rânduit biserica pentruca căsătoriile să se întâmple fără pedeci și după rânduiala bisericeii?*

A rânduit ca căsătorinzii să încredințeze, adică să facă logodna, să se vestească în biserică de trei ori, să învețe rugăciunile și închieturile credinței, și înainte de cununie să se mărturisască și să se cuminece.

§. 258. *Cum se întâmplă cununia?*

Căsătorinzii intră în biserică cu nănașii și dupăce mărturisesc, cumcă voiesc a se căsători de bună voie, se binecuvântă prin preot și se cunună în căsătoria legiuită.

§. 259. *Este poruncă bisericească pentru timpul ținerii cununiilor?*

Pentru ținerea cununiilor este poruncă bisericească, care ne învață și poruncește, cumcă în timpurile oprite ale anului să nu se țină cununiile, cum sunt mai ales posturile și alte zile oprite.

II. Despre sfințiri, binecuvântări și cereri.

§. 260 *Ce înțelegem sub sfințire?*

Sub sfințire înțelegem aceea servire religioasă bisericească, prin care cutare obiect de cătră Episcop, sau preot se pune sub grija deosebită a lui Dumnezeu, sau se sfințește pentru a se putea întrebuița la împlinirea cultului dumnezeesc.

§. 261. *Ce numim binecuvântare?*

Binecuvântare numim aceea rugăciune, prin care episcopul, sau preotul cere dela Dumnezeu unei persoane, sau obiect darul, îndurare și binecuvântare.

§. 262. *Cine pot sfinți și binecuvânta?*

A sfinți și binecuvânta după așezământul bisericeii pot episcopii și preoții.

§. 263. *Cari sunt obiectele îndătinate a se sfinți prin episcopi?*

Prin episcopi se sfințesc (se consacără) sfântul mir, și acele cu care este împreunată ungerea cu sfântul mir, adecă bisericile, altariul, potirul și discul.

§. 264. *Cari sunt obiectele îndătinate a se sfinți prin preoți?*

Prin preoți cu iertare dela episcopi se pot sfinți cu stropirea apei sfințite fundamentul bisericeii, bisericile, vasele sacre, clopotele, crucile, vestmintele preoțești și cimiteriile.

§. 265. *Potu-se săvirși toate aceste sfințiri prin preoți?*

Afară de sfințirea mirului se pot săvirși sfințirile și prin preoți, și mai ales prin vicari

și protopopi dacă dobândesc spre aceasta facultate dela Episcop, însă dâșii sfințesc numai cu stropirea apei, și nu ung cu Sfântul mir ca episcopii.

§ 266. *Cari sunt persoanele, sau obiectele preste cari este rânduit a se cere binecuvântare?*

Binecuvântare se cere?

1. Asupra muierei la 40 de zile după naștere.
2. La îngropăciunea credincioșilor.
3. Asupra pâinei și altor bucate ce se aduc la biserică.
4. Asupra stâlpărilor în duminica florilor.
5. Asupra cărnurilor, brânzei și ouelor la paști.
6. Asupra țarinei și a viilor.
7. Asupra casei cei noaue.
8. Asupra turmelor de vite și de oi; — și altele.

§ 267. *Cum se săvârșesc sfințirile și binecuvântările?*

Sfințirile și binecuvântările se săvârșesc de-a rândul prin sfințirea apei și stropirea cu apa sfințită.

§ 268. *Ce înțelegem noi sub procesiune?*

Înțelegem de exemplu încunjurarea bisericilor între cântări și rugăciuni, și eșirea la sfințirea țarinei.

§ 269. *Când se face procesiune în jurul bisericei?*

Procesiune în jurul bisericei se face mai ales la hramul bisericei, la sfintele Paști, și la

alte sărbători mari, sau când se fac rugăciuni pentru ploare, sau neploare.

§ 270. *Care este rugăciunea noastră îndătinată?*

Rugăciunea noastră îndătinată este: „Tatăl nostru,” sau rugăciunea Domnului, la care ne-a învățat însuși Christos Dumnezeuul nostru.

§. 271. *Afară de rugăciunea „Tatăl nostru” cari sunt oftările și cererile noastre îndătinate?*

Afară de „Tatăl nostru” ne-am îndătinat a zice: „Născătoare de Dumnezeu,” „Credeul,” „Cele 10 porunci a lui Dumnezeu,” „Cinci porunci a Sfintei Biserici,” „Cele 7 Sfinte Taine” și altele, cum sunt rugăciunile de cereri și de mulțămită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

§. 272. *Dela cine învățăm noi învățăturile creștinești?*

Învățăturile creștinești le învățăm dela următorii sfinților apostoli, adevă de la episcopi, și preoți, când aceia ni-le propun în biserică.

§. 273. *Dară afară de biserică unde putem învăța învățăturile creștinești?*

Afară de biserică le putem învăța din Catechism și din propunerile, cari ni se fac în școală prin preoți și învățători.

E L E N C U L.

Introducere.

	Pag.
Despre cultul (servițiul) dumnezeesc în genere . . .	5
Despre cultul (servițiul) estern dumnezeesc . . .	6

C A P I.

<i>Despre locurile sfinte</i>	7
Biserica	7
Părțile dinafară ale bisericei	8
Părțile din lăuntru ale bisericei	9

C A P II.

<i>Despre recuizitele sacre</i>	11
Despre (ornatele) vestmintele bisericești	12
Despre vasele sacre bisericești	13
<i>Despre celelalte unelte menite pentru servițiul și înfrumusețarea bisericei</i>	13
Despre cruce	14
Despre icoane	14
Despre ciboriu și sfintele vase.	15
Despre cădelniță, clopoțele și urcioare	15
Despre lampe și lumini	16
Despre clopote	16
Despre steaguri sau prapori.	17
Despre picside	17

<i>Despre cărțile bisericești sau liturgice</i>	18
<i>Despre colorile vestmintelor bisericești</i>	18
<i>Despre timpul sacru</i>	18
Despre sărbătorile Domnului	20
Sărbătorile Domnului dela Crăciun până la postul mare a Paștilor	20
Sfintele pasesime, postul mare, — și sărbătorile învierii Domnului nostru Isus Christos — sfintele Paști	23
Sărbătorile Preacuratei Fecioare Marie	28
Sărbătorile sfinților	30
<i>Despre lucrurile sfinte și sfințitoare</i>	38
Despre sfintele Sacramente	38
Sfântul botez	39
Sfântul mir	42
Sfânta Eucharistie, sau sfânta Cuminecătură	43
Sfânta Penitență, sau sfânta mărturisire	52
Ungerea cea de pre urmă, sau sfântul maslu.	54
Preoția	55
Căsătoria	56
<i>Despre sfințiri, binecuvântări și cereri</i>	58

